

บทที่ 5

บทสรุป

เหตุการณ์วินาศกรรมเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ถูกจารึกไว้ในฐานะที่เป็นปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อการร้ายสากลเหนือดินแดนสหรัฐอเมริกาครั้งที่มีความรุนแรงมากที่สุด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและความรู้สึกของผู้ที่สูญเสียคนอันเป็นที่รักเท่านั้น แต่ยังเป็นการพลิกหน้าประวัติศาสตร์โลกอีกครั้งหนึ่ง หากจะยังจำกันได้เหตุการณ์ที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์เมื่อปี ค.ศ. 1941 ได้ผลักดันให้สหรัฐอเมริกาก้าวเข้าร่วมกับสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งจบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายพันธมิตร แล้วโลกแตกก็เป็น 2 ส่วนในช่วงสงครามเย็นระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต สองประเทศมหาอำนาจกับสงครามความเชื่อ โลกเปลี่ยนแปลงไปอีกครั้งเมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายลง คงเหลือไว้เพียงแต่สหรัฐอเมริกาในฐานะของประเทศมหาอำนาจสูงสุดที่รายล้อมไปด้วยประเทศมหาอำนาจขนาดรองลงมา เหตุการณ์ 9/11 จึงเป็นการโจมตีเสาค้ำระบบโลกที่เราทุกคนอาศัยอยู่ อีกครั้งที่สหรัฐอเมริกาต้องเข้าร่วมสงคราม เป็นสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และอีกครั้งที่การใช้กำลังทางทหารถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

อันที่จริงแล้วการใช้กำลังทางทหารเป็นอำนาจอย่างหนึ่งของรัฐที่สามารถทำได้ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ ซึ่งการดำเนินนโยบายต่างประเทศเรื่องการแทรกแซงด้วยกำลังทหารนั้นมีมาตั้งแต่ในอดีต โดยเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมโลกในแต่ละช่วงเวลา ในสมัยอดีตกาลการใช้กำลังทางทหารมีจุดประสงค์อยู่ที่การแย่งชิงและครอบครองดินแดนและทรัพยากรต่างๆ จนเมื่อโลกก้าวเข้าสู่สมัยใหม่หลังการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2 การแทรกแซงด้วยกำลังทหารถูกใช้เป็นเครื่องมือในการคานอำนาจกันของสองประเทศมหาอำนาจ การแทรกแซงด้วยกำลังทหารกลายเป็นเครื่องมือเพื่อแย่งชิงและครอบครองอุดมการณ์ จนกระทั่งสงครามเย็นสิ้นสุดลง การใช้กำลังทางทหารได้หันออกจากความสำคัญเรื่องความมั่นคงของชาติมาเป็นการต่อสู้กันเองระหว่างคนในเขตแดนเดียวกัน สงครามกลางเมืองขยายตัวไปในทุกที่ ขณะที่ผู้คนถูกฆ่าตายเป็นจำนวนมาก ในช่วงเวลานั้น การแทรกแซงด้วยกำลังทางทหารในต่างประเทศถูกนำกลับมาใช้เพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งและการละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่วนหลังเหตุการณ์ 9/11 ทศวรรษต่อเรื่องการใช้กำลังทหารก็เปลี่ยนไปอีกครั้ง

สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายต่างประเทศเรื่องการแทรกแซงด้วยกำลังทางทหารของตนอย่างแข็งกร้าวรุนแรง เมื่อประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่ไม่เพียงจำกัดเป้าหมายอยู่เพียงกลุ่มผู้ก่อการร้ายเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงรัฐ/ประเทศซึ่งให้ที่พักพิงสนับสนุนผู้ก่อการร้ายเหล่านั้นด้วย สหรัฐอเมริกายืนยันคำขาดว่าทุกๆ ประเทศในโลกจะต้องเลือกว่าจะยืนอยู่ข้างใด แต่ที่แน่ๆ ไม่มีสิทธิที่จะไม่เลือก การแทรกแซงด้วยกำลังด้วยกำลังทหารในอัฟกานิสถานเพื่อทำสงครามต่อต้านการก่อการ

ร้ายครั้งนี้จึงมีจุดประสงค์อยู่ที่การตามล่าตัวกลุ่มอัลกออิดะห์ (al-Qaeda) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนาย อูสมะ บิน ลาดิน ผู้นำของกลุ่ม รวมไปถึงการโค่นล้มรัฐบาลทหารทอลเลบานที่ให้ที่พักพิงคุ่มหัวกลุ่ม ผู้ก่อการร้ายนี้ จะด้วยเหตุผลใดก็ตามการแทรกแซงครั้งนี้จะได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาคม ระหว่างประเทศอย่างท่วมท้น มีประเทศเข้าร่วมเป็นพันธมิตรและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ อย่างเต็มที่ ไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่เคยมีความสัมพันธ์อันดีกับอัฟกานิสถานมาก่อน จนทำให้การแทรกแซงครั้งนี้ประสบความสำเร็จในการโค่นล้มรัฐบาลทอลเลบานอย่างรวดเร็ว และถึงแม้ว่าจะยังไม่สามารถตามจับตัวนายบิน ลาดินได้ แต่การฟื้นฟูสร้างประเทศของอัฟกานิสถานก็กำลังดำเนินไปอย่างราบรื่น ภายใต้การเฝ้าระวังของสหรัฐอเมริกาและบรรดาประเทศพันธมิตร

ทว่าภายหลังจากปฏิบัติการ Enduring Freedom จบลง สหรัฐอเมริกาก็เริ่มพัฒนาแผนการขั้นที่สองในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายต่อไปตามคำประกาศที่ว่า การสู้รบในอัฟกานิสถานเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในระดับโลก ซึ่งนัยยะของคำกล่าวนั้นก็คือ สหรัฐอเมริกากำลังหันมาทำสงครามกับประเทศและกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่มีได้มีส่วนข้องเกี่ยวโดยตรงกับเหตุการณ์ 9/11 โดยประเทศที่เป็นเป้าหมายของการทำสงครามในขั้นที่ 2 นี้ก็คือกลุ่มประเทศที่ สหรัฐอเมริกาถือเป็น “แกนแห่งความชั่วร้าย (axis of evils)” อันประกอบไปด้วยอิรัก อิหร่านและเกาหลีเหนือ ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับอิรักเป็นอันดับแรก แม้ว่าอิรักจะมีได้มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการก่อเหตุการณ์วินาศกรรมวันที่ 11 กันยายน แต่หากลองพิจารณาจากมุมมองของประชาชนชาวอเมริกันแล้วจะพบว่าคนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) บังใจเชื่อไปแล้วว่า ซัดดัม ฮุสเซนมีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อการร้ายครั้งนี้ เช่นเดียวกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่เชื่อมั่นว่าอิรักมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายและเริ่มเกรงว่าอิรักซึ่งครอบครองและพยายามที่จะพัฒนาอาวุธ WMD นั้นจะส่งต่ออาวุธดังกล่าวให้กลุ่มผู้ก่อการร้ายนำมาใช้โจมตีสหรัฐอเมริกา ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะใช้กำลังทหารเข้าโค่นล้มรัฐบาลซัดดัมก่อนที่อิรักจะพัฒนาตนเองและกลายเป็นภัยคุกคามร้ายแรงที่สหรัฐอเมริกาอยากที่จะรับมือได้ แม้ว่าการตัดสินใจครั้งนี้จะต้องดำเนินการตามลำพังก็ตาม

ความพยายามของสหรัฐอเมริกาที่จะดึงอิรักเข้ามาสู่สงครามต่อต้านการก่อการร้ายนั้นสามารถตีความได้หลายด้าน ในทางหนึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสหรัฐอเมริกา ประเทศมหาอำนาจที่อยู่อย่างมั่นคงปลอดภัยด้วยปรากฏการณ์ทางทะเลที่แยกสหรัฐอเมริกาออกจากเงื้อมมือของใครก็ตามที่ต้องการจะคุกคามประเทศ เมื่อวันหนึ่งต้องมาประสบกับการโจมตีของกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนแต่สามารถสร้างความเสียหายอย่างมหาศาลต่อประเทศนั้นจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่สหรัฐอเมริกาจะต้องออกมาตอบโต้อย่างรุนแรงเอาไว้ก่อน ข้อสันนิษฐานนี้อาจจะสามารถใช้อธิบายการแทรกแซงด้วยกำลังทหารในอัฟกานิสถานได้ แต่คงไม่สามารถนำมาอธิบายได้ในกรณีของอิรัก เพราะภัยคุกคามจากอิรักที่ทุกวันนี้ต้องอยู่อย่างลำบากเพราะถูกคว่ำบาตรจากนานาประเทศนั้นไม่น่าจะมีความร้ายแรงขนาดที่

สหรัฐอเมริกาจะถึงกับใช้กำลังทางทหารเพื่อชิงจัดการกับอิรักก่อน ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะหยิบเรื่องอาวุธ WMD มาใช้เป็นข้ออ้างในการทำโจมตีอิรักก็ตาม หากเป็นเช่นนั้นแล้วสิ่งใดที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจใช้กำลังทางทหารเข้าแทรกแซงในอิรักในปี 2003 ครั้งนั้น น้ำมัน? คงจะเป็นเรื่องง่ายเกินไปหากจะด่วนสรุปว่าสหรัฐอเมริกาโจมตีอิรักเพื่อน้ำมัน แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าประเด็นเรื่องน้ำมันก็คงจะมีส่วนในการตัดสินใจอยู่บ้าง ถึงอย่างนั้นแล้วหากลองลอบคิดออกไปแล้วมองในมุมอื่นบ้างจะเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศเรื่องการแทรกแซงด้วยกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาหลังเหตุการณ์ 9/11 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแทรกแซงที่อิรักนั้นมิได้เป็นผลมาจาก material factor อย่างเรื่องน้ำมัน หากแต่เป็น ideational factor คืออิทธิพลทางความคิดของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ที่เข้ามาผลักดันนโยบายให้เป็นไปตามความคิดและความเชื่อของกลุ่มนั่นเอง

การเข้ามาที่มีอิทธิพลของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ในฐานะกลุ่มอิทธิพลทางความคิดนั้นมีพัฒนาการความเป็นมาที่ยาวนาน นับตั้งแต่ช่วงสมัยสงครามเวียดนาม ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ได้ออกมาแสดงความคิดและพยายามผลักดันให้นโยบายเป็นไปตามแนวคิดนั้นๆ ของตน สำหรับเรื่องของการแทรกแซงในอิรักเองเป็นหนึ่งในความเชื่อและข้อเรียกร้องของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่มาเป็นเวลาหลายสิบปี โดยกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่มีความเชื่อที่ว่าอิรักเป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐอเมริกาและประชาสังคมโลก ด้วยอิรักเคยพิสูจน์ให้เห็นมาแล้วครั้งหนึ่งว่าพร้อมที่จะใช้ความรุนแรงในการรุกรานประเทศอื่น (กรณีสงครามอิรัก-อิหร่าน, อิรัก-คูเวต) รวมไปถึงการใช้ความรุนแรงนั้นทำร้ายและกดขี่ประชาชนภายในประเทศมาโดยตลอด การแทรกแซงเพื่อโค่นล้มรัฐบาลซัดดัมแล้วสร้างประชาธิปไตยในอิรักจะนำมาซึ่งสันติภาพในตะวันออกกลาง อิรักจะกลายเป็นตัวอย่างของประเทศที่มั่งคั่งร่ำรวยขึ้นจากเสรีภาพ ซึ่งสหรัฐอเมริกาในฐานะประเทศมหาอำนาจสูงสุดมีหน้าที่สำคัญในเรื่องนี้ ที่จะต่อสู้เพื่อเสรีภาพและสนับสนุนการสร้างประชาธิปไตยในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านยุทธศาสตร์ต่างๆ กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่พยายามที่จะผลักดันแนวทางนี้มาโดยตลอดในทุกๆ รัฐบาลของสหรัฐอเมริกา แต่ที่จะเห็นผลลัพธ์เป็นรูปธรรมมากที่สุดก็คงจะเป็นในช่วงสมัยรัฐบาลของประธานาธิบดี Clinton ที่กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่สามารถสร้างอิทธิพลได้จนเกิดเป็น Iraqi Liberation Act และ Operation Desert Fox (ค.ศ. 1998) ในที่สุด

จากความสำเร็จครั้งนั้นทำให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่เรียนรู้ว่าการจะสร้างอิทธิพลเหนือนโยบายได้มากที่สุดนั้นต้องอาศัยแรงผลักดันจากสองทางคือ กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ภายในรัฐบาลและกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่นอกรัฐบาลทำหน้าที่ร่วมกันเพื่อสร้างอิทธิพลทางความคิดเหนือการกำหนดนโยบาย จากการศึกษาที่พบเห็นว่า กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ซึ่งพยายามที่จะเข้าไปอยู่ในกลุ่มเดียวกับผู้กำหนดนโยบายนั้นเริ่มต้นภารกิจตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้ง โดย Paul Wolfowitz และ Richard Perle นักอนุรักษ์นิยมใหม่ที่เคยทำงานในรัฐบาลมาหลายสมัยประธานาธิบดีเล็งตัวเก่งเขาไว้คือ George W. Bush ผู้ว่าการรัฐเท็กซัส ซึ่งทั้งสองคนเชื่อว่ามีคุณลักษณะบางอย่างในตัวบุคคลที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อ

สร้างอิทธิพลของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ได้ และนั่นก็คือการที่ Bush ขาดความรู้และประสบการณ์เรื่อง การต่างประเทศแต่มีบุคลิกความเป็นผู้นำ ทั้งนี้ Wolfowitz และ Perle ได้แทรกซึมเข้าไปในคณะที่ปรึกษาเรื่องนโยบายต่างประเทศของ Bush โดยมีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศ ถึงกระนั้นการที่กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่สามารถเข้าไปอยู่ในคณะทำงานของ Bush ได้ก็ชี้ว่าจะสามารถสร้างอิทธิพลและผลักดันนโยบายได้โดยง่าย เนื่องจากยังมีกลุ่มอื่นๆ ที่คอยหาโอกาสในการสร้างอิทธิพลทางความคิดเหนือการกำหนดนโยบายเช่นกัน

ปัญหาดังกล่าวนี้อาจมองได้ว่ากลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่เข้าและตระหนักดี เนื่องจากเคยมีประสบการณ์จากการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงในรัฐบาล แต่ก็ไม่สามารถชี้นำทิศทางการกำหนดนโยบายได้อย่างใจ ด้วยเหตุนี้ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่สามารถเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายได้ก็คือ แรงผลักดันจากกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่นอกรัฐบาล ซึ่งจะคอยสนับสนุนแนวคิดแนวทางที่กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ในรัฐบาลเสนอ คอยกีดกันทำลายความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงกันข้าม ตลอดจนสร้างเสียงสนับสนุนจากภาคประชาชนให้ขานรับกับแนวนโยบายนั้นๆ จนเกิดเป็นกระแสสังคมที่มีอิทธิพลเหนือฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติที่ต่างก็ต้องรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองของตนเองไว้ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่นอกรัฐบาลเหล่านี้ยังสร้างแรงผลักดันโดยตรงต่อรัฐบาลด้วยการส่งจดหมายเปิดผนึกเพื่อเสนอข้อเรียกร้องและความต้องการของกลุ่ม รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างขององค์กรในการเสนอแนวคิดหรือเตรียมข้อมูลให้กับรัฐบาลที่จะสอดคล้องกับแนวทางของกลุ่มตนเอง

ความสำเร็จของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ในการเข้าไปมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายต่างประเทศเรื่องการแทรกแซงด้วยกำลังทางทหารหลังเหตุการณ์ 9/11 ของสหรัฐอเมริกา นั้นจะสะท้อนออกมาจากแนวคิดของรัฐบาล ยกตัวอย่างเช่น หลักการบุช (Bush Doctrine) ที่สอดคล้องกับความเชื่อของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ ทั้งในเรื่องทัศนคติในการมองโลก (world views) ที่แบ่งแยกทุกอย่างออกจากกันอย่างสุดขั้ว (ขาว-ดำ, ดี-ชั่วร้าย) ซึ่งถูกรัฐบาลสหรัฐอเมริกานำมาใช้ในการตัดสินระหว่างรัฐที่ให้ความสนับสนุนแก่ผู้ก่อการร้ายว่าเป็น evildoer ที่เลวร้ายไม่น้อยไปกว่ากลุ่มผู้ก่อการร้ายเอง ยิ่งไปกว่านั้นอาจกล่าวได้ว่าหากนำหลักการบุชนี้มาพิจารณาประกอบกับเอกสารสำคัญของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่อย่างเช่นร่างเอกสาร Defense Planning Guidance ที่เขียนโดย Wolfowitz และ Perle ตั้งแต่สมัยรัฐบาลประธานาธิบดี George Bush ผู้พอแล้วจะเห็นว่าประเด็นทั้งสองมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเห็นได้ชัด หรือแม้แต่หลักการเรื่องแกนแห่งความชั่วร้าย ที่สะท้อนแนวคิดอนุรักษ์นิยมใหม่ออกมาอย่างเห็นได้ชัด ด้วยเหตุที่ว่าทั้งสามประเทศที่ถูกประกาศให้เป็นแกนแห่งความชั่วร้ายนั้นต่างก็เป็นประเทศที่กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่เชื่อมาโดยตลอดว่าเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา

กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ไม่เพียงแต่ครอบงำฝ่ายรัฐบาลได้เท่านั้น แต่ในความคิดเห็นภาคประชาชนเองก็เห็นพ้องไปกับกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ด้วย อันจะเห็นได้จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหลายๆ ครั้งที่ตรงตามที่กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่คาดหวังว่าจะเป็น ยกตัวอย่างเช่นกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่พยายามเชื่อมอิรักเข้ากับกรก่อเหตุวินาศกรรม 9/11 โดยการประโคมข่าว ซึ่งจากผลสำรวจจะพบว่าประชาชนส่วนมาก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่เสพข่าวผ่านสื่อที่มีแนวคิดอนุรักษ์นิยมใหม่) เชื่อว่าอิรัก/รัฐบาลซัดดัมอยู่เบื้องหลังการก่อการร้ายจริง จึงสนับสนุนให้รัฐบาลใช้กำลังในการโค่นล้มรัฐบาลซัดดัมลงอย่างเต็มที่ ด้วยแรงสนับสนุนจากภาคประชาชนเป็นกระแสสังคมที่กดดันรัฐบาลโดยตรงและการครอบงำของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่เหนือรัฐบาลได้แล้ว กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ก็สามารถใช้ความพยายามอีกเพียงเล็กน้อยในการดันเรื่องให้ผ่านฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งก็สามารถทำสำเร็จได้อย่างไม่ยากเย็นนัก เพราะกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่เองก็ใช้ประโยชน์จากเสียงของประชาชน (public opinion) เช่นเดียวกัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเรื่องการแทรกแซงด้วยกำลังทางทหารเพื่อทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาทั้งในเรื่องเป้าหมายและวิธีการล้วนแต่เป็นผลมาจากการผลักดันของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่แทบทั้งสิ้น มิได้เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกอย่างการก่อการร้ายแต่อย่างใด ในทางกลับกันผลจากการก่อการร้ายยิ่งเสริมและเปิดช่องทางให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่สามารถมีอิทธิพลเหนือการกำหนดนโยบายได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นคำตอบที่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ว่า แรงผลักดันสำคัญในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในการใช้กำลังทางทหารเข้าแทรกแซงประเทศอิรักหลังเหตุการณ์ 11 กันยายนนั้นไม่ได้เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกอย่างการก่อการร้ายที่เป็นเพียงปัจจัยเสริมเท่านั้น หากแต่เป็นผลมาจากปัจจัยภายในประเทศอย่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ที่เข้ามาผลักดันนโยบายเหล่านั้นให้เป็นไปตามรูปแบบที่กลุ่มดังกล่าวต้องการ

ทั้งนี้และทั้งนั้น การศึกษาถึงปัจจัยเบื้องหลังการกำหนดนโยบายนี้แสดงให้เห็นว่าการกำหนดนโยบายต่างประเทศเรื่องการแทรกแซงด้วยกำลังทหารหลังเหตุการณ์ 9/11 ของสหรัฐอเมริกาเป็นผลมาจากอิทธิพลของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในประเทศ ความสำเร็จของกลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่ในการผลักดันการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและการแทรกแซงด้วยกำลังทหารหลังเหตุการณ์ 9/11 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในมีบทบาทสูงในการผลักดันการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าสูงกว่าปัจจัยภายนอกด้วยซ้ำไป

อนึ่ง การแทรกแซงด้วยกำลังทางทหารที่หลายคนคิดและเชื่อมั่นว่าเป็นการทำเพื่อผลประโยชน์เรื่องน้ำมัน หากลองมองในมุมอื่นแล้วจะพบว่ายังมีแนวทางอื่นที่สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกาได้ เช่นเดียวกับที่กลุ่มอนุรักษ์นิยมใหม่พยายามและมุ่งมั่นที่จะผลักดันนโยบายเพื่อสนองต่อความคิดและความเชื่อตามแนวทางของตน แม้แต่ในกรณีของการแทรกแซงด้วย

กำลังทางทหารของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาและกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าทำไปเพื่อผลประโยชน์เรื่องน้ำมัน เพราะอัฟกานิสถานเองก็เป็นประเทศที่มีทรัพยากรน้ำมันสูงประเทศหนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไปคำครหานี้ก็ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าไม่เป็นความจริง เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเองก็ปล่อยเรื่องราวทั้งหมดให้สหประชาชาติเป็นแกนนำในการจัดการฟื้นฟูประเทศ โดยมีสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนเรื่องการเงินเท่านั้น ทั้งนี้จุดประสงค์ของการแทรกแซงในอัฟกานิสถานและอิรักนั้นเป็นผลมาจากความคิดและอุดมการณ์ของกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ที่จะสร้างโลกที่ดีและปลอดภัยขึ้น โดยการสนับสนุนการสร้างประชาธิปไตยและทำลายสิ่งชั่วร้ายให้หมดไป ซึ่งเป็นผลประโยชน์เชิงอุดมการณ์ไม่ใช่ผลประโยชน์ที่เป็นวัตถุ

อย่างไรก็ดีในรัฐบาลประธานาธิบดี George W. Bush ในสมัยที่ 2 กลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ที่เคยครองทั้งอำนาจในรัฐบาลและอิทธิพลเหนือประชาชนก็เริ่มเสื่อมมนต์ขลังลง เมื่อนักอนุรักษนิยมใหม่ต่างกระจัดกระจายกระเซ็นกระสายไปตามที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนี้โศกอนคนสำคัญอย่าง Paul Wolfowitz ที่ถูกผลักดันให้เข้ารับตำแหน่งประธานของ World Bank หรือ Lewis Scooter Libby ที่กำลังเผชิญปัญหาใหญ่จนต้องขึ้นโรงขึ้นศาล จุดเสื่อมของกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่นี้อาจเป็นผลมาจากสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาทั้งในอัฟกานิสถานและอิรักที่ไม่เด็ดขาดเท่าที่ควร จนปัจจุบันนี้ (เมษายน ค.ศ. 2007) สหรัฐอเมริกาก็ยังไม่สามารถตามจับกุมตัวอุซมะ บิน ลาดินได้ ส่วนปฏิบัติการทางทหารในอิรักก็พบกับอุปสรรคอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลให้สหรัฐอเมริกาตัดสินใจถอนกำลังทหารออกจากอิรักในที่สุด (แม้ประธานาธิบดีบุชจะพยายามคัดค้านก็ตาม) แต่จุดเปลี่ยนครั้งนี้จะส่งผลอย่างไรกับกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ต่อไปนั้นก็ยังคงเป็นเรื่องที่ต้องดูกันต่อไป กลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ที่เคยสะดุดในช่วงการสิ้นสุดของสงครามเย็นกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง โดยกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่อาจต้องปรับความคิดใหม่หรือต้องจบบทบาทลงก็ยังไม่แนชัดนัก

ความล้มเหลวของกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่นี้มีนัยสำคัญสองประการ โดยประการแรกคือผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศเรื่องความมั่นคงและการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาที่ลดความแข็งแกร่งลงไปมาก อันจะสังเกตได้จากในกรณีของเกาหลีเหนือและอิหร่านกับประเด็นเรื่องการพัฒนาอาวุธที่มีอานุภาพในการทำลายล้างสูง (WMD) ซึ่งสหรัฐอเมริกาไม่ได้ดำเนินนโยบายอย่างเด็ดขาดรุนแรงแบบเดียวกับที่ทำกับอิรัก แม้ว่าทั้งสองประเทศจะถูกสหรัฐอเมริกาประณามว่าเป็น “แกนแห่งความชั่วร้าย” เหมือนอิรักก็ตาม ในขณะที่นัยสำคัญประการที่ 2 ที่เป็นผลมาจากความเสื่อมของกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ก็คือข้อจำกัดของอิทธิพลทางความคิดกับการกำหนดและดำเนินนโยบาย กล่าวคือ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้พิสูจน์ว่าการสร้างอิทธิพลทางความคิดอาจเป็นสิ่งที่สามารถทำได้สำหรับการเมืองภายในประเทศ เช่นเดียวกับที่กลุ่มอนุรักษนิยมใหม่สามารถเปลี่ยนความคิดของชาวอเมริกันและฝ่ายการเมืองของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้จนสามารถผลักดันทิศทาง การดำเนินนโยบายได้ในที่สุด ทว่าในการเมืองระหว่างประเทศนั้นการจะเอา

ความเชื่อ อุดมการณ์และแนวทางของประเทศหนึ่งมา “บังคับ” ใช้ในอีกประเทศหนึ่งอาจเป็นเรื่องที่ไม่อาจทำได้อย่างมีประสิทธิภาพนัก

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยของทั้งทำด้วยข้อเสนอแนะและข้อสังเกตว่า ในขณะที่โลกหมุนไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่ไม่ว่าใครจะอยู่ที่ไหนก็มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น โลกหมุนไปให้เราได้พบกับความแตกต่างทั้งในเรื่องภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปัญหาที่ตามมาก็คือแทนที่เราจะยอมรับในความแตกต่างนั้นแล้วอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เรากลับหลงงมงายในอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มมากขึ้น มากจนนำไปสู่ความขัดแย้งสู้รบกัน โลกที่ควรจะพัฒนาเข้าสู่ยุคสมัยใหม่กลับไม่แตกต่างไปจากโลกเดิมที่เต็มไปด้วยปัญหาความขัดแย้ง การที่สหรัฐอเมริกา (ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดอนุรักษนิยมใหม่) เชื่อมั่นว่าโลกที่มีแต่เสรีภาพและประชาธิปไตยจะเป็นโลกที่ดีและปลอดภัยขึ้นนั้นจริงอยู่เป็นเรื่องที่ดี แต่คำถามที่ตามมาคือการจะใช้กำลังเข้าบังคับให้ใครสักคนเปลี่ยนความเชื่อและตัวตนของเขานั้นสามารถทำได้จริงหรือไม่และมีประสิทธิภาพมากเพียงใด กลุ่มอนุรักษนิยมใหม่เชื่อว่าอิรักจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการทดลองสร้างประชาธิปไตยในตะวันออกกลาง ดินแดนที่อยู่ภายใต้ความเชื่อทางศาสนาที่เคร่งครัด ทุกวันนี้อิรักกำลังทำหน้าที่นั้นอยู่ ทำหน้าที่เพื่อพิสูจน์ว่าประชาธิปไตยที่ได้มาจากการถูกบีบบังคับ (democracy by force) นั้นจะเกิดขึ้นจริงได้หรือไม่ การนำเอาความคิดและความเชื่อจากที่หนึ่งไปใช้กับอีกที่หนึ่งซึ่งโดยพื้นฐานแล้วไม่มีอะไรคล้ายคลึงกันเลยจะประสบความสำเร็จมากเพียงใด จะนำมาซึ่งสันติภาพในโลกได้หรือไม่ หรือจะนำไปสู่สภาวะของความโกลาหลวุ่นวายที่มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่หนทางที่ดีขึ้นหรือว่าแยกลงนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องติดตามศึกษากันไป

ทว่า จากความเชื่อที่กลุ่มอนุรักษนิยมใหม่กำลังเผชิญอยู่นี้กลายเป็นบทเรียนที่บ่งชี้ถึงสิ่งที่ John Stuart Mill เคยกล่าวไว้ว่าเรื่องคุณธรรมนั้นคนเราอาจสอนกันได้ แต่การจะบังคับฝืนใจให้ใครทำและเชื่อในสิ่งที่เราต้องการ ตามมาตรฐานและบรรทัดฐานความเชื่อของเรานั้นมันยากที่จะทำได้จริงในอดีตที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้อื่นนั้นสามารถทำได้ เช่นเดียวกับเรื่องของสาร CFCs ที่กลุ่มนักวิทยาศาสตร์สามารถเปลี่ยนความคิดของคนทั่วโลกได้ว่าสาร CFCs เป็นสารอันตรายที่มนุษย์ควรหลีกเลี่ยง แต่กับความเชื่อนั้นกลับเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก การที่กลุ่มอนุรักษนิยมใหม่เชื่อว่าการแทรกแซงด้วยกำลังทางทหารในอิรักจะทำให้ตะวันออกกลางทั้งภูมิภาคเป็นประชาธิปไตย อาจเป็นความเชื่อที่ผิดที่ผิดทางและคิดเข้าข้าง (ความเชื่อของ) ตนเองเกินไป (hubris) ความคิดที่จะเปลี่ยนโลกเปลี่ยนความเชื่อของคนว่าประชาธิปไตยจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คนนั้นอาจเป็นความคิดที่ทะเยอทะยานเกินตัวไป เช่นเดียวกับที่ John Stuart Mill กล่าวไว้ เรื่องบางเรื่องสอนกันได้แต่จะฝืนใจใครให้เชื่อและทำตามนั้นก็เป็อีกเรื่องหนึ่ง เพราะอย่างไรคนเราก็มีสิทธิที่จะเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการและเลือกที่จะสู้กับสิ่งที่ตนเองไม่ต้องการแบบเดียวกับที่ชาวอิรัก ชาวอิหร่านและอีกหลายๆ ประเทศกำลังต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาและความเชื่อที่ไม่ตนเองไม่ต้องการอยู่ในขณะนี้